

Jerzy Kmiecński, Małgorzata Kowalczyk

Raciąż, pow. Tuchola

Informator Archeologiczny : badania 7, 207-208

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RACIAŻ pow. Tuchola

Katedra Archeologii
Uniwersytetu Łódzkiego

Badania prowadził doc.dr Jerzy Kmiecński.
Sprawozdanie opracowała mgr Małgorzata
Kowalczyk, Finansował Uniwersytet Łódzki
i Prezydium PRN w Tucholi, Piąty sezon
badań, Grodzisko wczesnośredniowieczne -
stolica kasztelanii od XI do XIII w. oraz
cmentarzysko szkieletowe z XIII w.

Prace kontynuowano wewnątrz majdanu grodziska oraz na cmentarzysku przy-
grodomym. Znajac charakter zabudowy mieszkalnej i gospodarczej grodu postanowio-
no wyeksplorować w całości jeden z obiektów mieszkalnych, znajdujący się w jego
południowej części. Przebadany obiekt miał w rzucie kształt prostokątny o wymia-
rach 9,5 x 13,5 m a usytuowany był na linii wschód - zachód, przylegając jedną
z dłuższych ścian do wału. W obiekcie wyróżniono część mieszkalną / północno-
zachodnią/, gospodarczą / wschodnią/ ze spiżarnią, w której natrafiono na ziarna
zbóż, roślin strączkowych, fragmenty kości zwierzęcych oraz żaren. Na granicy
pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych odkryto "skarbczyk", gdzie znajdowało
się 15 denarów srebrnych datowanych na XIII w. oraz ozdoby srebrne i brązowe.
Budynek wyמושczony był podłogą z bali drewnianych.

Odsłonięte fragmenty innych zabudowań grodowych pozwalają sądzić, iż kon-
strukcja ich i podział były podobne, a w zależności od zajęć poszczególnych
mieszkańców posiadały odpowiednio przystosowaną część rzemieślniczą, jak to
było w przypadku warsztatu kowalskiego, na który natrafiono w jednym z obiektów
mieszkalnych.

Prowadzono również badania w południowo-wschodniej partii wału grodziska.
Stwierdzono, iż w tej części wał zawierał nasypowy ujęty prawdopodobnie w
skrzynie, jednak w przeciwieństwie do północnej części wału konstrukcje ich nie
zachowały się. Natrafiono na fragment płaszcza kamiennego, który mógł należeć
do konstrukcji umocnień wałowych.

W profilach badanych obiektów zaobserwowano warstwy spływowe, które tłumaczą wymieszanie materiału luźnego i wczesnośredniowiecznego występujące-
go na tym samym poziomie osadniczym. Dalej, pomiędzy warstwami z II i III
okresu wczesnego średniowiecza występuje warstwa jałowa bez materiału zabytko-
wego; fakt ten można tłumaczyć przerwą w osadnictwie między tymi okresami.

Na podstawie dotychczasowych badań stwierdzono, że w I połowie IX w.
istniało osiedle nieobronne następnie powstał gród między X a XII wiekiem.

Następnym etapem tegorocznych prac badawczych było ostateczne zakończenie
eksploracji przygrodomego cmentarzyska szkieletowego. Ogółem odkryto 66 grobów
usytuowanych rzędowo na linii wschód-zachód. Przeważająca ilość grobów posia-
dała widoczne zarysy jam oraz fragmenty drewnianych trumien. Na podstawie wstęp-
nej analizy antropologicznej stwierdzić można, iż przeważa ilość pochówków ko-
bięcych, groby dziecięce występują we wschodniej części cmentarzyska. W środko-
wej jego partii zaobserwowano wolną przestrzeń, która sugerować może o istnie-
niu drewnianego kościoła. Groby wyposażane były sporadycznie. Jednym z naj-
bogatszych pochówków był grób kobiety zawierający pas z brązowych płytek zdob-
ionych roślinnym i zwierzęcym ornamentem w stylu romańskim, 2 ornamentowane

pierścionki brązowe, sygnet srebrny oraz kolce z paciorków bursztynowych i ze szkliwa. Dodatkowym atutem przemawiającym za współistnieniem grodu i cmentarza był fakt znalezienia w warstwach kulturowych jednego z obiektów mieszkalnych grodziska identycznie wykonanego pierścionka brązowego.

Dotychczasowe badania grodu raciańskiego wykazują, iż w okresie XI - XIII w. był on zespołem władzy feudalnej zarówno z jego świecką, jak i kościelną agendą. Potwierdzają one także w pełni dane zawarte w średniowiecznych źródłach pisanych dzięki czemu znacznie rozszerzają wiedzę o tym ośrodku władzy kasztelańskiej.

Prace będą kontynuowane.

RACIBÓRZ -OBORA

Zakład Archeologii Małopolski
Instytutu Historii Kultury Materialnej
PAN

Badania prowadziła dr Elżbieta Dąbrowska.
Finansowała MRN w Raciborzu, Szósty sezon
badań, Ciałopalne cmentarzysko kurhanowe
z VI/VII - VIII/IX wieku.

W obrębie III grupy cmentarzyska przebadano dolne partie i rowy przykurhanowe kurhanów nr 16 i 17, zamykając ich eksplorację. Badania potwierdziły w pełni przypuszczenia z lat poprzednich o istnieniu w wyżej wymienionych kurhanach pochówku nakurhanowego. Na uwagę zasługuje duże naczynie wczesnośredniowieczne znalezione w rowie przykurhanowym.